

Διάλογος - Απαντήσεις

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο «Ο διάλογος ως μέσο εξέλιξης του κόσμου»

A1. Σύμφωνα με το κείμενο, σε μια εποχή όπου κυριαρχούν οι μονόλογοι, η αξία του διαλόγου θεωρείται πολύ σημαντική. Πιο συγκεκριμένα, μέσα από τον διάλογο καλλιεργείται η κριτική σκέψη και ενισχύεται ο τρόπος που σκέφτονται οι άνθρωποι. Επιπροσθέτως, σε μια περίοδο αμαύρωσης της αλήθειας και επέλασης της τεχνολογίας, ο διάλογος αντισταθμίζει το νεφελώδες τοπίο που επικρατεί. Τέλος, μέσω του διαλόγου οι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να προσεγγίσουν ζητήματα πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού περιεχομένου.

A2. Σύμφωνα με το κείμενο, το περιεχόμενο των συζητήσεων «ΔΙΑΛΟΓΟΙ» του ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος αφορά την ανταλλαγή απόψεων, την ανάπτυξη ενός νέου τρόπου και δράσης και την προώθηση του διαλόγου πέρα από γεωγραφικά πλαίσια. Αναλυτικότερα, μέσω των «Διαλόγων» τίθενται ερωτήματα, αναδεικνύονται προβληματισμοί, ανησυχίες, ιδέες και νέα δεδομένα με απώτερο στόχο να γίνουμε πιο σκεπτόμενοι άνθρωποι.

B1.

α. Η καλλιέργεια των σταφυλιών απαιτεί χρόνια επενδύσεων. (κυριολεκτική)
Η καλλιέργεια του κλίματος αισιοδοξίας πριν τις εξετάσεις είναι κάτι πολύ σημαντικό για τον μαθητή. (μεταφορική)

β. Την επιμέλεια του βιβλίου την ανέλαβε έμπειρος φιλόλογος. (κυριολεκτική)
Ο πατέρας ενός φίλου μου έχασε την επιμέλεια των παιδιών του. (μεταφορική)

γ. Η γήρανση των κυττάρων του ανθρώπινου σώματος είναι κάτι που δεν μπορεί να αποφευχθεί. (κυριολεκτική)

Η φυσική γήρανση ενός χώρου οδηγεί σε κοινωνική τελμάτωση. (μεταφορική)

B2.

μετασχηματισμών = αλλαγών

καταιγισμό = βομβαρδισμό

προάσπιση = υπεράσπιση

παρέμβει = μεσολαβήσει

εξελίζουμε = αναπτύζουμε

G1. Πρόθεση του συγγραφέα στην παράγραφο αυτή είναι να πληροφορήσει και να πείσει το κοινό για το περιεχόμενο και τα πεδία των συζητήσεων στους «ΔΙΑΛΟΓΟΥΣ». Ο τρόπος με τον οποίο αναπτύσσει την παράγραφο είναι τα

Έξυπνα και Εύκολα!

παραδείγματα. Παρουσιάζει το εύρος των συζητήσεων που μπορούν να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο του εγχειρήματος αυτού, χρησιμοποιώντας παραδείγματα, όπως η τέχνη, ο τουρισμός, η οικονομία, η κλιματική αλλαγή, το δημογραφικό πρόβλημα, η κακοποίηση των ζώων, η δημοσιογραφία, ο έρωτας κ.ά. Με τη χρήση των παραδειγμάτων αυτών επιχειρηματολογεί και πείθει τον αναγνώστη για τον σκοπό των «ΔΙΑΛΟΓΩΝ» και την ανταπόκρισή του στο κοινό. Τα παραδείγματα, λοιπόν, αξιοποιούνται ως αποδεικτικά στοιχεία (τεκμήρια), με τα οποία προσδίδεται εγκυρότητα, αξιοπιστία, αποδεικτική ισχύς και πειστικότητα στα λεγόμενα του συγγραφέα.

Γ2. Στην τέταρτη παράγραφο ο συντάκτης αναφέρεται στους «ΔΙΑΛΟΓΟΥΣ», επιχειρώντας να ορίσει τι είναι, στην πέμπτη παράγραφο παρουσιάζεται το περιεχόμενο του εγχειρήματος αυτού και ο σκοπός του και στην έκτη παράγραφο προβάλλονται παραδείγματα συζητήσεων στους «ΔΙΑΛΟΓΟΥΣ». Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η ενότητα και η αλληλουχία, δηλαδή η νοηματική σύνδεση των παραγράφων και η λογική σειρά με την οποία διατάσσονται. Η συνοχή της τέταρτης με την πέμπτη παράγραφο επιτυγχάνεται με την επανάληψη της φράσης «ΔΙΑΛΟΓΟΙ» (αντιστοιχεί στη λέξη «ΔΙΑΛΟΓΟΙ» της προηγούμενης παραγράφου). Η συνοχή της έκτης παραγράφου με τις προηγούμενες επιτυγχάνεται με την επανάληψη της φράσης «οι Διάλογοι συνθέτουν ως ενιαίο συναρπαστικό αφήγημα». Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η συνεκτικότητα του κειμένου.

Γ3. Στην τελευταία πρόταση του κειμένου ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως σημεία στίξης τα εισαγωγικά («Χωρίς τον διάλογο δεν θα μπορούσαμε να καταλάβουμε πολλά γι' αυτόν τον κόσμο, αλλά ούτε και να τον εξελίξουμε»). Αυτή η περίοδος λόγου τίθεται σε εισαγωγικά, καθώς ο συντάκτης χρησιμοποιεί ευθύ λόγο και, συγκεκριμένα, καταλήγει εμφατικά σε μια ρήση με αποφθεγματικό χαρακτήρα για τη σημασία του διαλόγου.

Δ1. Με τις λέξεις «fake news, iMedD, lockdown» ο συγγραφέας κάνει χρήση λεξιλογίου από την αγγλική γλώσσα. Οι λέξεις fake news και lockdown είναι ξένες λέξεις που χρησιμοποιούνται από τους ανθρώπους ευρέως στην καθημερινότητα, ενώ η λέξη (iMedD) είναι όνομα ενός δημοσιογραφικού οργανισμού με αγγλική ονομασία, την οποία χρησιμοποιούν λόγω της επικράτησης των αγγλικών ονομασιών τα τελευταία χρόνια. Με τη χρήση ξένων λέξεων εξασφαλίζεται η άμεση ή έμμεση νοηματική σχέση των επιμέρους ιδεών με το θέμα στο οποίο αναφέρεται ο συντάκτης, το κείμενο αποκτά αμεσότητα, το ύφος γίνεται οικείο, καθώς πρόκειται για λέξεις που χρησιμοποιούνται στη σύγχρονη εποχή, με αποτέλεσμα να γίνεται ευκολότερη η επικοινωνία με τον αναγνώστη.

Δ2. Στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου γίνεται χρήση ασύνδετου σχήματος («Οι ΔΙΑΛΟΓΟΙ του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος δίνουν ραντεβού, κάθε τελευταία Τετάρτη του μήνα, για να θέσουν ερωτήματα και να αναδείξουν προβληματισμούς, ανησυχίες, εξελίξεις, διαφορετικές πτυχές, νέα δεδομένα, ανθρώπους, έργα και ιδέες».) Με το ασύνδετο σχήμα ο συγγραφέας παραθέτει με τρόπο σωρευτικό πληροφορίες για το περιεχόμενο των «ΔΙΑΛΟΓΩΝ». Έτσι, ο ρυθμός του λόγου γίνεται γοργός, το ύφος του πυκνό, καθώς παραλείπονται οι σύνδεσμοι, και ζωντανό, δημιουργώντας συναισθηματική ένταση. Ο αναγνώστης ευαισθητοποιείται, προκειμένου να ενημερωθεί και να συμμετάσχει στο εγχείρημα αυτό.

Δ3. Μετατροπή σε γ' πληθυντικό πρόσωπο: «Οι άνθρωποι αναμφίβολα, σήμερα ζουν σε μια εποχή ιστορικών μετασχηματισμών, με διαρκή αλληλεπίδραση και καταίγισμο πληροφορίας».

Με το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο, ο συντάκτης προσδίδει συλλογικό χαρακτήρα στα λεγόμενά του, εντάσσοντας τον εαυτό του σε ένα ενιαίο σύνολο ανθρώπων που έρχονται αντιμέτωποι με συνεχείς αλλαγές και βομβαρδισμό πληροφοριών. Μετά τη μετατροπή σε γ' πληθυντικό πρόσωπο, το ύφος καθίσταται ουδέτερο και απρόσωπο, ο λόγος αποκτά αντικειμενικότητα και καθολική ισχύ.

Β. Λογοτεχνικό κείμενο Στρατής Τσίρκας, Μνήμη

A1. Οι τρεις φίλοι, ο αφηγητής, ο Δημήτρης και ο Νικόλας, μιλούν μεταξύ τους και θυμούνται διάφορα περιστατικά, δείχνοντας να είναι ιδιαίτερα λυπημένοι και προβληματισμένοι για τον αναπάντεχο χαμό του φίλου τους, Σάββα. Επίσης, δείχνουν να τρέφουν συναισθήματα αγάπης προς εκείνον, αφού σκέφτονται να τον τιμήσουν με τη συγγραφή ενός βιβλίου. Τα παραπάνω γίνονται εμφανή μέσα από τα εξής χωρία του κειμένου: («-Θέλουμε να μας γράψεις ένα μικρό διήγημα στη μνήμη του Σάββα. -Για σταθείτε, τους είπα. Έτσι ολούρμου θαρρείτε πως γράφονται τα διηγήματα; Το Σάββα τον αγαπούσα... τον θαύμαζα. Πήγα στην κηδεία του, τον έκλαψα...»).

A2. Σύμφωνα με αναφορές του κειμένου, ο Σάββας δείχνει να ήταν ένα άτομο «ξεχωριστό». Αυτό φαίνεται μέσα από τα χωρία: «Την παραμονή τον είχα δει που έλεγε τα χωρατά του, κι ήταν τόσο ήρεμος», «Είχε τρεις τέσσερις γυναικούλες γύρω του και τους κουβέντιαζε». Μέσα από τα σημεία αυτά, συμπεραίνεται πως ο Σάββας ήταν ένας άνθρωπος διαφορετικός, ένας άνθρωπος που δεν τον έβλεπαν σοβαρά οι γύρω του, εξαιτίας του αυθορμητισμού του και του αγαθού του χαρακτήρα.

Έξυπνα και Εύκολα!

B1. Ο αφηγητής μετέχει στα γεγονότα είτε ως πρωταγωνιστής είτε ως αυτόπτης μάρτυρας και αφηγείται είτε σε α' πρόσωπο είτε σε γ' πρόσωπο. Το είδος του αφηγητή στο απόσπασμα είναι ο ομοδιηγητικός αφηγητής, καθώς η αφήγηση είναι πρωτοπρόσωπη και η εστίαση εσωτερική, αφού ο αφηγητής είναι πρόσωπο της ιστορίας με περιορισμένη γνώση. Η οπτική γωνία στη λογοτεχνική αφήγηση είναι η σκοπιά/θέση από την οποία ο αφηγητής βλέπει (κυριολεκτικά ή μεταφορικά) τα γεγονότα. Αποτελεί μια αφηγηματική τεχνική, την οποία καθορίζει ο συγγραφέας. Με τις αφηγηματικές αυτές επιλογές αποδίδονται οι ενδόμυχες σκέψεις του ήρωα και επιτυγχάνεται ευκολότερα η ταύτιση του αναγνώστη με τον ήρωα.

B2. Στο απόσπασμα κυριαρχεί ο αφηγηματικός τρόπος του διαλόγου. Ο διάλογος προσδίδει στον λόγο ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα, ενώ, παράλληλα, επενδύει το κείμενο με θεατρικότητα. Μέσω του διαλόγου προωθείται η δράση και ενισχύεται η αληθοφάνεια του κειμένου, καθώς οι ήρωες συζητούν μεταξύ τους σε ευθύ λόγο. Έτσι, προβάλλονται πιο άμεσα οι απόψεις, τα κίνητρα, τα συναισθήματα και οι σκέψεις τους.

Γ. Μετά τον θάνατο του Σάββα προκαλείται έκπληξη στον περίγυρό του, καθώς κανείς δεν περίμενε κάτι τέτοιο. Μάλιστα, ένας εκ των φίλων του τον συναντά το βράδυ πριν τον θάνατό του και ο Σάββας δεν του αποκαλύπτει για το πρόβλημα υγείας του. Οι φίλοι του μαθαίνουν για τον θάνατό του, λυπούνται βαθιά και θέλουν να τον τιμήσουν γράφοντας γι' αυτόν ένα βιβλίο. Το θέμα του ανθρωπισμού συνδέεται με τη στάση του Σάββα που, ενώ γνωρίζει πως είναι άρρωστος, ενδιαφέρεται για τον άλλο ασθενή βοηθώντας τον όλη νύχτα. Κρύβει το πρόβλημα υγείας από τον πατέρα του, διότι δεν θέλει να τον στενοχωρήσει. Η αγάπη και η συμπάρασταση είναι το θέμα που προβάλλει συνεχώς ο συγγραφέας, τα οποία συνδέονται με το υπέρτατο μήνυμα της ζωής που κατανικά τον θάνατο.